

**РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ
ПРОФІЛЬНИХ ШКІЛ В УКРАЇНІ (2011 -2017 РР.)**

Загородня Алла Анатоліївна

доктор педагогічних наук, доцент
провідний науковий співробітник
відділу історії та філософії освіти

Інституту педагогіки НАПН України. Україна

Анотація: У контексті історичного дослідження показано як відбувалося впровадження профільного навчання в старших класах середніх загальноосвітніх шкіл України у досліджуваний період. Визначено, що профільне навчання спрямоване на реалізацію особистісно-орієнтованого навчального, коли за рахунок змін в структурі, змісті та організації освітнього процесу в повній мірі враховуються інтереси, схильності та здібності учнів та створюються умови для розвитку школярів у відповідності до їх інтересів і перспективних планів та намірів щодо продовження освіти. Доведено, що розширюються можливості вибудовування учнем індивідуальної освітньої траєкторії навчання за рахунок чого розробка моделі профільного навчання старшокласників усвідомлюється нами як один із важливих напрямів підвищення ефективності організації профільного навчання в старших класах середніх загальноосвітніх шкіл.

Ключові слова: профільне навчання, старші класи середніх загальноосвітніх шкіл, особистісно-орієнтоване навчання, здібності учнів.

Реалії сьогодення, що склалися в системі загальної середньої освіти, так і освіти зокрема, вимагають розширення системи профільного навчання в старших класах середніх загальноосвітніх шкіл України. Профільне навчання спрямоване на реалізацію особистісно-орієнтованого навчального, коли за

рахунок змін в структурі, змісті та організації освітнього процесу в повній мірі враховуються інтереси, схильності та здібності учнів, створюються умови для розвитку школярів у відповідності до їх інтересів і перспективних планів та намірів щодо продовження освіти [1; 2]. При цьому розширюються можливості вибудовування учнем індивідуальної освітньої траєкторії навчання. У такий спосіб розробка моделі профільного навчання старшокласників усвідомлюється нами як один із важливих напрямів підвищення ефективності організації профільного навчання в старших класах середніх загальноосвітніх шкіл.

Різноманітним аспектам проблеми впровадження профільного навчання в шкільну освіту України присвячена значна кількість наукових досліджень, зокрема: термінологічне поле профільного навчання (С. Гончаренко, Г. Селевко, П. Сікорський); розробка моделей організації профільного навчання учнів старших класів (І. Андрощук, О. Кисельов, В. Мархлевські, А. Сеїтосманов, О. Фасоля та ін.); вивчення рівнів, форм і видів профільного навчання (О. Бугайов, Н. Ничкало, І. Унт, О. Ярошенко); закономірності, принципи, умови ефективності індивідуалізації та диференціації змісту навчання (В. Володько, О. Горіно, М. Солдатенко та ін.); диференціація змісту навчання школярів та профільна підготовка (Г. Авчіннікова, О. Барановська, Г. Васьківська, С. Дятленко, С. Закірова).

Профільне навчання ми розглядаємо як вид диференційованого навчання, який передбачає врахування освітніх потреб, нахилів та здібностей учнів і створення умов для навчання старшокласників відповідно до їхнього професійного самовизначення, що забезпечується за рахунок змін у цілях, змісті та структурі організації навчання. Його мета полягає у забезпеченні рівних можливостей для доступу учнівської молоді до здобуття профільної та початкової допрофесійної підготовки; гарантування неперервної освіти впродовж усього життя; виховання особистості, здатної до самореалізації, професійного зростання й мобільності в умовах реформування сучасного суспільства [4].

Завдання профільного навчання полягають у: створенні умов для

врахування й розвитку навчально-пізнавальних і професійних інтересів, нахилів, здібностей і потреб учнів старшої школи в процесі їхньої загальноосвітньої підготовки; виховання в учнів любові до праці, забезпеченні умов для їхнього життєвого і професійного самовизначення, формування готовності до свідомого вибору й оволодіння майбутньою професією; формуванні соціальної, комунікативної, інформаційної, технічної, технологічної компетенцій учнів на допрофільному рівні, спрямування підлітків щодо майбутньої професійної діяльності; забезпеченні наступно-перспективних зв'язків між загальною середньою і професійною освітою відповідно до обраного профілю [1; 2].

Слід зазначити, що профільне навчання ґрунтується на таких принципах, як от: фуркації (розподіл учнів за рівнем освітньої підготовки, інтересами, потребами, здібностями і нахилами); варіативності й альтернативності (освітніх програм, технологій навчання і навчально-методичного забезпечення); наступності та неперервності (між допрофільною підготовкою і профільним навчанням, професійною підготовкою); гнучкості (змісту і форм організації профільного навчання, у тому числі дистанційного; забезпечення можливості зміни профілю); діагностико-прогностичної реалізованості (виявлення здібностей учнів для їх обґрунтованої орієнтації на профіль навчання) [2].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Загородня А. А. Відображення процесів диференціації в змісті освіти старшокласників (2000-і роки). *Вісник ЗНУ: Педагогічні науки*, 2018. – №1. – С. 5–11.
2. Загородня А. А. Профілізація загальної середньої освіти в контексті ідей НУШ. *Науково-пед. журн. «Молодь і ринок»*, 2019. – Вип. № 10(177). – С.126-130 .